

Vardag på småbruket Erikslund

Av Henry Hall, skriven år 2006

Erikslund, ett småjordbruk som tillkom på 1870-talet i Österhaninge. Enligt "Köpebref i Februari 1878 ... då upplåts och försålades till Arbetskarlen Pehr Erik Pehrsson och dennes Hustru Anna Sofia Forssberg, Nordankärrsvreten med tillhörande skog, nu kallad Erikslund. (nya namnet sannolikt efter mannens förnamn Erik).

Vidare enligt vad som står i köpebrevet: "Köparne tillträdde den 14 mars 1876. emot en öfverenskommen och betingad Köpesumma af Ett Tusen Femhundra Kronor jemte en årlig afgäld af Två fot spannmål," — "dock äro femton frihetsår medgifvna, så att betalningen icke vidtager förrän den 1 Februari 1891."

Per Erik Pehrsson föddes 1839 och gifte sig 1861 med Anna Sofia som var två år äldre än honom. Han var son till Per Ersson och Kristina Katarina Karlsdotter på Ramsdal, vilket kan förklara att de kom att odla upp och bosätta sig vid Nordankärrsvreten, nästgårds Ramsdalen. Men innan dess var de torpare vid Mellanberg från 1867 tills att de for till Amerika och återkom för att bosätta sig vid Erikslund.

Detta och den vidare historien och hur livet gestaltade sig på Erikslund har deras sonson Yngve Pettersson berättat i en intervju 1963, vilken här återges i sin helhet, nedtecknat av Henry Hall.

Vi tvättade här till i november 1958. Det var min syster och yngre bror och jag. Min bror arbetar nu i skogen åt Stockholms stad. Han hugger timmer och allt möjligt. - Vi var hemma allihop ett tag innan de andra syskonen gifte sig. Då höll vi på med tvätten allihop. Det fanns ju inget annat att göra då, det var ju inte som det är nu, så alla slog sig på tvätten. Förr då fick man ju lämna omanglat i säckar och sedan fick de väl manglat det i stan. Sen slog de upp manglar härute när det elektriska kom.

Det finns fruar som har manglar. Vi lejde också för mangling. Det var en i Svartbäcken som hette Engstrand som köpte en villa och en gång när vi for förbi frågade hon frun där om hon fick ta mangling.

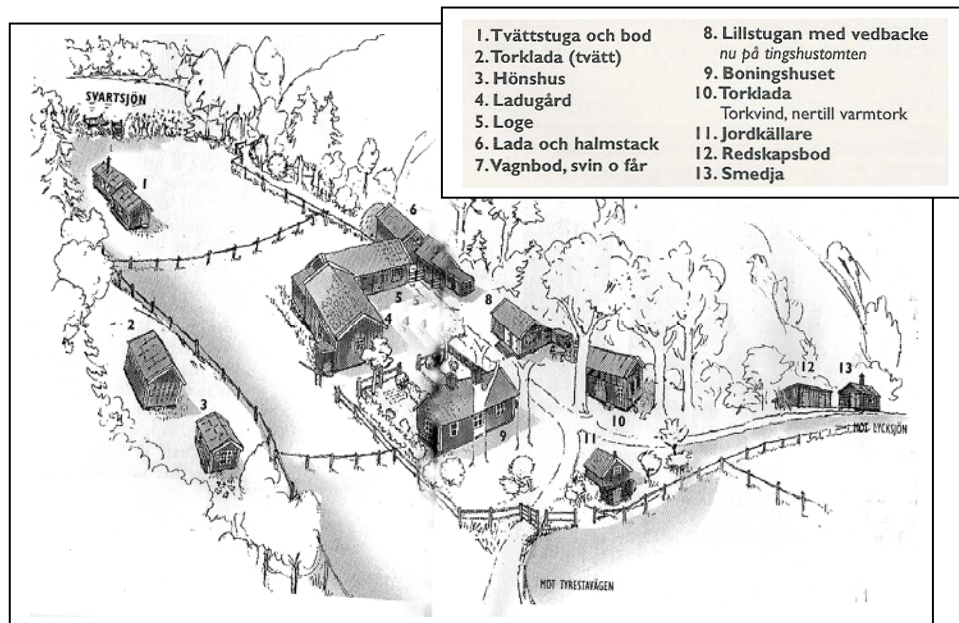
Sen ville ju alla ha manglat. På slutet fanns det ingen som mangla. Först tog de 20 öre per kg, på slutet tror jag de tog 1 kr per kg för mangling. Vi har lejt för bilkörning de sista åren. Jag minns inte när det var vi började leja för körning. Vi har haft flera som har kört för oss. En del stal tvätten i lådorna. Jag var bara 15 år när jag började köra till stan, det var samma år jag gick och läste.

Jag hittade inte i stan i början. Då gick jag upp till moster Wetterström som hjälpte mig att hitta i stan. Vi körde onsdagar och lördagar då när vi var hemma allihop. Vi tvättade bra mycket då. Sen blev det så mycket bilar så vi kunde inte fortsätta att köra med häst och vagn. Vi gjorde stadsresorna tillsammans med min syster Rut Hultström sedan hon flyttat till Ramsdalen.

Vi körde med häst i det längsta. Man fick gå upp klockan 3 och åka härifrån senast 4 för att vara i stan vid halvåttatiden. Och sedan kom man hem vid 8-tiden. Och var det dåligt snöföre i stan fick vi lasta om till vagn utanför tullen vid Gungan. Vi hade vagnen där. Den stod öppet. En gång var det en som hade stulit bakvagnen. Det var en skakvagn utan fjädrar.

Erikslund är nu på 8 tnd jord och 30 tnd skog. Det var inte så stort från början, när min farfar köpte det. Dessutom arrenderar vi ett par tunnland av Stockholms stad genom han som arrenderar Tyresta. Vi har två kor och häst och en kalv. Vi säljer inte mjölken, det finns ingen här som kör mjölk, så vi föder upp kalvar. Men det är svårt att få tag på spädkalvar nu för tiden.

Vår farmor och farfar hade varit i Amerika, de blev lurade dit av mormonerna. De hade ett litet ställe i Mellanberg här i Handen. De gjorde auktion där på det de hade. Farmor gömde undan pengar till hemresa i sin sko. De stannade bara tre månader i Amerika tror jag att det var.

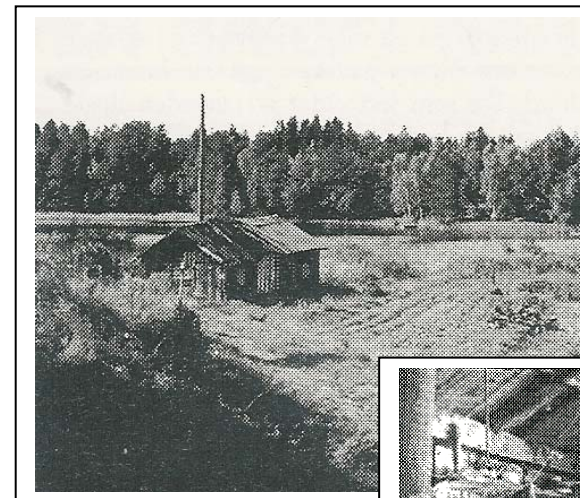
Min far var 7 år då och hans bror var 12 år. Min far var född 1869. När de kom hem köpte farfar det här stället. (Köpebrev från 1 febr. 1878 för Arbetskarlen Pehr Erik Pehrsson och hans hustru Anna Sofia Forssberg).

De köpte det fritt från Tyresta. Det var ju bara skog här när de kom. Farfar har odlat upp det här. Han hade fått medalj för odlingsflit.

(Stockholms läns Kongl. Hushållnings Sällskap.
Frånsida: Till P. E. Pettersson för Odlingsflit 18/12/1888).

Farfar fick hämta den i kyrkan. Och så fick han 100 kronor i guldpengar. När de kom hit bodde de först i en lada, som inte finns nu. Taket var av granris. Där hade de en ko, som farmor köpt. De hade köpt en ko på auktion,

det var länsman Norman som hade skrivit köpebrevet, som hade gått i god för dem. Han sa till farmor att hon skulle stå bakom honom på auktionen. Kon kostade 100 kronor. Sen byggde dom en liten stuga, som revs sedan. Sedan byggde de den lilla stugan öster om nuvarande boningshuset.

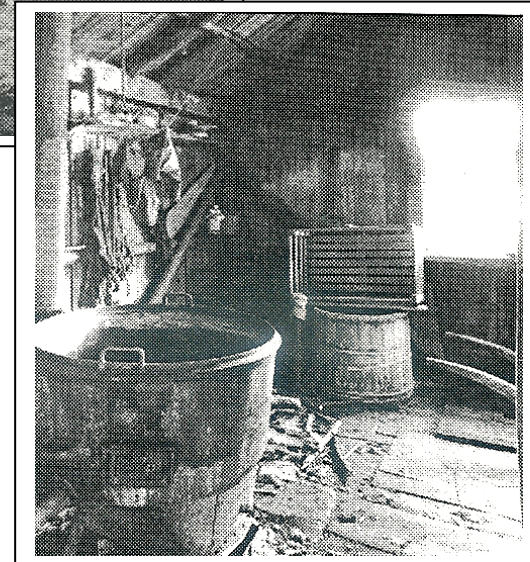

Farmor stod först och tvättade där i berget, hon stod ute. Hon hade inte en rotborste ens utan fick gnugga tvätten med händerna och så hade hon visst en gammal visp i stället för borste. Sedan byggde dom en tvättstuga nere vid sjön

men ovanför den nuvarande tvättstugan. Den var av timmer. Tvättluten fräter på virket så det varar inte så länge.

Sedan byggde vi den nuvarande tvättstugan närmare sjön. Den är byggd i stolpresning. Jag vet inte om farmor var den första som tvättade här i Österhaninge. Farmor dog 1903, farfar dog tidigare.

Farmor stod för stället tills hon dog, då löste min far ut sin bror i Hammarby. Han hade flyttat härifrån när han var 12 år. Han hade ett lantbrukarställe där i Hammarby. Farfar byggde allt möjligt. Han gick kring och byggde. Det hade han visst gjort i Amerika också.

Förr hängde tvätten på buskar och gärdsgårdar. De hade inte streck ens. Och inte klädnypor heller.

Det var en gubbe som uppfann de här nyporna av en gren. Jag har gjort flera hundra.

Farfar i Ramsdalen brukade min far berätta om. Jag vet inte om han var far till farmor eller farfar. Han bodde i Ramsdalen innan fru Rut Hultströms svärfar kom dit. Farfar i Ramsdalen kunde göra tunnor och byttor och sådant. Vi har hans tunnor och byttor här. Jag vet inte om de tvättade där på hans tid. Det har jag aldrig hört.

"Ur Österhaninge undersökning 1963, del 2".

Meddelare : Yngve Pettersson, född den 23 juni 1894 på Erikslund

Upptecknare: Fil.kand. Sofia Danielsson 1963.

Denna artikel är tidigare publicerad
i Gillets medlemsblad
Glimtar (3/2006)

Syskonen Yngve och Emma Pettersson på
farstuvisten i Erikslund 1963.
Foto: Henry Hall

